

ANDRZEJ POLKOWSKI · JOANNA LIPIŃSKA

NIEOFICJALNY

TEZAURO

HARRY'EGO POTTERA

CZYLI SKARBIEC WIEDZY O CZARODZIEJACH, DUCHACH, MUGOLACH, ZWIERZĘTACH,
ROŚLINACH, MIEJSCACH, PRZEDMIOTACH, ZAKŁĘCIACH, INSTYTUCJACH
I IDEACH W KSIĄŻKACH O HARRYM POTTERZE

NOWE WYDANIE KULTOWEJ KSIĄŻKI

9³/₄

Jest to książka nieoficjalna i nieautoryzowana. Nie została zautoryzowana, zatwierdzona, licencjonowana ani nie jest wspierana przez J.K. Rowling, jej wydawcę ani Warner Bros. Entertainment Inc.

NIEOFICJALNY

TEZAURUS

HARRY'EGO POTTERA

ANDRZEJ POLKOWSKI · JOANNA LIPIŃSKA

NIEOFICJALNY

TEZAUROS

HARRY'EGO POTTERA

znak *litera
nova*

KRAKÓW 2024

93
4

Copyright © by Joanna Lipińska
& Maria Polkowska & Tomasz Polkowski

Projekt okładki, wyklejek i stron tytułowych
Urszula Gireń

Ilustracje w książce
© Aleksander Zawada

Redaktorka inicjująca
Dominika Kardaś

Redaktorka prowadząca
Alicja Kędzior

Opieka produkcyjna
Jakub Kornacki

Korekta
Jędrzej Szulga
Anastazja Oleśkiewicz

Projekt typograficzny i łamanie
Karolina Korbut

Opieka promocyjna
Małgorzata Augustyniak

ISBN 978-83-8367-056-0
ISBN (e-book) 978-83-8367-797-2

Książki z dobrej strony: www.znak.com.pl
Więcej o naszych autorach i książkach: www.wydawnictwoznak.pl
Społeczny Instytut Wydawniczy Znak
ul. Kościuszki 37, 30-105 Kraków
Dział sprzedaży: tel. 12 61 99 569, e-mail: czytelnicy@znak.com.pl

Wydanie I (Znak), Kraków 2024
Druk: OZGraf

Książkę tę dedykuję wszystkim Mistrzynieom i Mistrzom,
którzy stanęli na mojej drodze
Chapeau bas dla Minerw i Dumbledore'ów tego świata
Dziękuję za wskazówki

Przedmowa

Andrzej Polkowski, tłumacz całego cyklu powieści J.K. Rowling o Harrym Potterze (a także wielu innych wspaniałych książek), był dla mnie niczym Dumbledore dla Harry'ego – Mistrzem w świecie literatury i przekładu. Zawsze będę go pamiętać jako lekko uśmiechniętego starszego pana z siwą brodą i w okularach. Zwykle spoglądał na mnie z pewnym pobłażaniem, gdy spotykaliśmy się omówić jakiś fragment tłumaczenia czy przedyskutować zmiany w tekście. Otwarty na dialog, służył radą, ale też przyjmował konstruktywną krytykę. To dzięki niemu postawiłam pierwsze kroki jako tłumaczka i od niego uczyłam się warsztatu pisarskiego. Byłam szaloną fanką Harry'ego i znałam wszystkie powieści na wrywki, po polsku i angielsku, więc moją rolą było pilnowanie zgodności z oryginałem.

Tezaurus to przede wszystkim dzieło Andrzeja Polkowskiego. Początkowo, jako zwykły słowniczek, był głównie pomocą w tłumaczeniu. Pozwalał pilnować, by dana nazwa magicznego stworzenia albo czar w każdym miejscu brzmiała tak samo. Później doszły do tego daty, chronologia wydarzeń, pochodzenie nazw. W końcu Andrzej uznał, że skoro on sam potrzebuje *Tezaurusa*, by nie pogubić się w świecie Harry'ego, to taka pomoc przyda się także czytelnikom. Warto pamiętać, że początki *Tezaurusa* sięgają czasów, gdy internet nie śmigał tak jak dziś i nie zawierał odpowiedzi na wszystkie pytania. Zdobycie informacji wymagało zazwyczaj zagłębienia się w słowniki i encyklopedie, a także wycieczek do bibliotek w poszukiwaniu dalszych źródeł. Moją rolą było wtedy wyszukiwanie haseł do umieszczenia w *Tezaurusie*, uzupełnianie ich, sprawdzanie poprawności, wędrówki do tychże bibliotek w celu odnalezienia etymologii jakiegoś słowa lub jego historii.

Teraz oddaję do rąk czytelników nowe wydanie *Tezaurusa*, uzupełnione i poprawione. Staralam się wyłapać wszystkie błędy, które umknęły nam poprzednim razem. Dodałam też hasła pochodzące z *Baśni barda Beedle'a*, ponieważ książka ta ukazała się już po opublikowaniu *Tezaurusa* w 2009 roku, a treść *Baśni* ma znaczenie dla wydarzeń w ostatnim tomie Harry'ego.

Trzymając się zasad wyznaczonych przez Andrzeja, nie wprowadzałam tu haseł z filmów i gier o Harrym, nie sięgałam też po nowe dane z internetu, uznając, że te może obecnie sprawdzić każdy.

Układ *Tezaurusa* został zachowany. Hasła są w kolejności alfabetycznej, w nawiasach kwadratowych podano ich oryginalną wersję, a w przypadku wymagających tego nazw własnych ich wymowę uproszczonym zapisem fonetycznym. Następnie jest objaśnienie hasła, etymologia nazw (pochodzenie i znaczenie słów), numery rozdziałów z przekładu polskiego, w których występuje dane hasło (lub numery stron, jeśli dane hasło występuje w *Fantastycznych zwierzętach*, w *Quidditchu przez wieki* lub w *Baśniach barda Beedle'a*) oraz odsyłacze do innych haseł pokrewnych. Cytaty zamieszczone w hasłach są opatrzone skrótem tytułu tomu i numerem strony, na której występują. Jest kilka haseł sygnowanych na początku PP, które odnoszą się do głównych postaci (Harry Potter, Hermiona Granger, Ron Weasley, Albus Dumbledore), miejsc (Hogwart) lub terminów zbiorowych (czarodzieje, mugole), przy których nie podano wszystkich rozdziałów, gdzie nazwy te występują, bo jest ich za dużo i mijałoby się to z celem. Przy hasłach dotyczących pojęć ogólnych (np. dobro i zło, magia, miłość) odnośników do rozdziałów brak, bo są one raczej próbą przybliżenia pewnych idei zawartych w powieściach J.K. Rowling. Dalej znajdziecie słownik angielsko-polski i *Chronologię głównych wydarzeń*. Chronologia opiera się na ustaleniu daty narodzin Harry'ego Pottera na 31 lipca 1980 roku, a daty jego pojawienia się w Hogwarcie na 1 września 1991 roku. Daty te potwierdziła J.K. Rowling w styczniu 2001 roku, przekazując narysowane przez siebie drzewo genealogiczne

rodu Blacków fundacji Book Aid International na aukcję charytatywną. Podała w nich datę narodzin Dracona Malfoya – rok 1980.

Co ważne, w *Chronologii wydarzeń* i w niektórych hasłach, szczególnie dotyczących najważniejszych postaci, pojawiają się tak zwane spoilery, czyli informacje o istotnych wydarzeniach w powieści, więc jeśli czytasz Harry'ego po raz pierwszy, to uważaj, bo możesz sobie popsuć niespodziankę.

Miłej lektury i pamiętajcie, by nigdy nie łaskotać śpiącego smoka!

Joanna Lipińska

Warszawa 2024

Skróty

ap. – łac. *apparentia* – „wygląd”, „opis”

Et. – etymologia (pochodzenie), znaczenie słowa

PP – łac. *Persona Principalis* – jedna z głównych postaci

Języki:

am. – amerykańska odmiana
języka angielskiego

ang. – angielski

arab. – arabski

aram. – aramejski

celt. – celtycki

czes. – czeski

fin. – fiński

fr. – francuski

gael. – gaelicki

germ. – starogermański

gr. – greka

haw. – hawajski

hebr. – hebrajski

hind. – hinduski

hiszp. – hiszpański

irl. – irlandzki

łac. – łacina

mong. – mongolski

nid. – niderlandzki

niem. – niemiecki

norw. – norweski

per. – perski

pol. – polski

port. – portugalski

sansk. – sanskryt

strang. – staroangielski

strfr. – starofrancuski

strirl. – staroirlandzki

strnorw. – staronorweski

strpers. – staroperski

strpol. – staropolski

strwal. – starowalijski

szk. – szkocki

szk.-gael. – szkocko-gaelicki

szw. – szwedzki

tur. – turecki

tyb. – tybetański

wł. – włoski

Skróty źródeł informacji:

KF – *Harry Potter i Kamień Filozoficzny*

KT – *Harry Potter i Komnata Tajemnic*

WA – *Harry Potter i więzień Azkabanu*

CO – *Harry Potter i Czara Ognia*

ZF – *Harry Potter i Zakon Feniksa*

KP – *Harry Potter i Księżę Półkrwi*

IS – *Harry Potter i Insignia Śmierci*

FZ – *Fantastyczne zwierzęta*

QW – *Quidditch przez wieki*

BB – *Baśnie barda Beedle'a*

JKR – oficjalna strona internetowa J.K. Rowling – www.jkrowling.com

BFT – Black Family Tree (drzewo genealogiczne Blacków)

DP – „The Daily Prophet” – cztery numery „Proroka Codziennego”

BN – czat z J.K. Rowling na stronie www.barnesandnoble.com, 20.10.2000

SCH – czat z J.K. Rowling na stronie www.scholastic.com, 3.02.2000

SCH2 – wywiad z J.K. Rowling na stronie www.scholastic.com, 16.10.2000

BL – wywiad z J.K. Rowling w siedzibie wydawnictwa Bloomsbury, 8.06.2000,
na stronie www.southwestnews.com

HPM – „Harry Potter and Me” – wywiad z J.K. Rowling w BBC TV,
28.12.2001

AOL – czat z J.K. Rowling na stronie www.mugglenet.com, 19.10.2000

AQ – www.accio-quote.org – cytaty, wywiady z J.K.R.

FWC – Famous Wizard Cards

TCG – Harry Potter Trading Card Game

HPL – The Harry Potter Lexicon na stronie www.hp-lexicon.org

RAH – wywiad z J.K. Rowling w Royal Albert Hall, 26.06.2003

Tezaurus

ABBOTT HANNA – uczennica Hogwartu od 1991 roku, „o różowej buzi i jasnych mysich ogonkach”; przyjęta razem z Harrym, trafiła do Hufflepuffu. Przyjaźniła się z Erniem Macmillanem. W ZF (1995) została razem z nim prefektem domu. Należy do GD.

→ Et. ang. *abbot* – „opat”, *Hanna* – imię pochodzenia hebrajskiego, hebr. *hannāh* – „łaska”.

→ KF 7, KT 11, 15, WA 9, CO 13, 19, ZF 10, 16, 17, 27, 29, 31, 38, KP 11, IS 16, 31, 36

ABBOTT, PANI – matka Hanny, zamordowana przez śmierciożerców w 1996.

→ KP 11

ABERCROMBIE EUAN – [czyt. *Aberkrombi Ełan*] uczeń Hogwartu, przyjęty do Gryffindoru w ZF (1995); mały chłopiec z dużymi uszami. Należy do GD.

→ ZF 11

ABERDEEN – [czyt. *Aberdiin*] port na północnym wybrzeżu Szkocji, jeden z przystanków Błędnego Rycerza.

→ WA 3

ABERGAVENNY – [czyt. *Abergeweny*] stare, istniejące już w czasach rzymskich miasteczko w Walii, w hrabstwie Gwent, u zbiegu rzek Gavenny i Usk. W WA przejeżdża przez nie Błądny Rycerz.

→ WA 3

ABRAKSANY – [Abraxan horses] wielkie skrzydlate konie, które hoduje madame Maxime w Beauxbatons. Piją tylko niemieszaną whisky i są bardzo narowiste.

→ ZF 20, KP 30

ACCIO – [czyt. *akcjo*] formuła zaklęcia przywołującego.

→ Et. łac. *accio* – „przywołać”.

→ CO 6, 20, 25, 34, ZF 18, 22, 28, 29, 35, 36, KP 8, 26, 27, IS 4, 6, 7, 10, 13, 14, 17, 19, 26, 28, 31

ACKERLEY STEWART – [czyt. *Akerli Stuart*] uczeń Hogwartu przydzielony do Ravenclawu w CO (1994).

→ CO 12

AFRYKA – [Africa] część świata, kontynent, na którym również żyją czarodzieje. W Egipcie jest oddział Banku Gringotta, a w quidditcha gra się przynajmniej w Ugandzie (najwięcej drużyn, w tym znakomite Buławy z Patonga), w Togo, Etiopii i Tanzanii.

→ QW 50–51, KF 6, 8, CO 7

AGAPANT – [agapanthus] wieloletnia roślina z rodziny czosnkowatych; niektóre jej odmiany uprawiane są ze względu na ozdobne liście podobne do liści irysów oraz białe i niebieskie kwiaty, zwana też lilią afrykańską.

→ KP 3

AGRYPPA HEINRICH – [Agrippa] Heinrich Cornelius Agryppa von Nettesheim (1486–1535), niemiecki uczyony i teolog, znawca magii i okultyzmu. Był nadwornym sekretarzem króla Karola V i lekarzem króla Ludwika Sabaudzkiego, wykładał na uniwersytetach w Dole i Pawii, był też mówcą i adwokatem w Metz, gdzie został potępiony za obronę kobiety oskarżonej o czary i wygnany z Niemiec. Jego dzieło *De occulta philosophia* wprowadziło jego nazwisko do pierwszych legend o Fauście. Pod koniec życia zerwał z okultyzmem i podał go nawet ostrej krytyce, przechodząc na pozycję sceptycyzmu i biblijnej pobożności, co spowodowało, że oskarżono go o herezję. Jego podobizna znajduje się na jednej z Kart Sławnych Czarodziejów.

→ KF 6

AGUAMENTI – formuła zaklęcia powodującego wytrysnięcie z ródzki fontanny wody.

- Et. hiszp., port. *agua* – „woda”, łac. *mentis* – „umysł”.
- KP 11, 26, 28, IS 11, 31

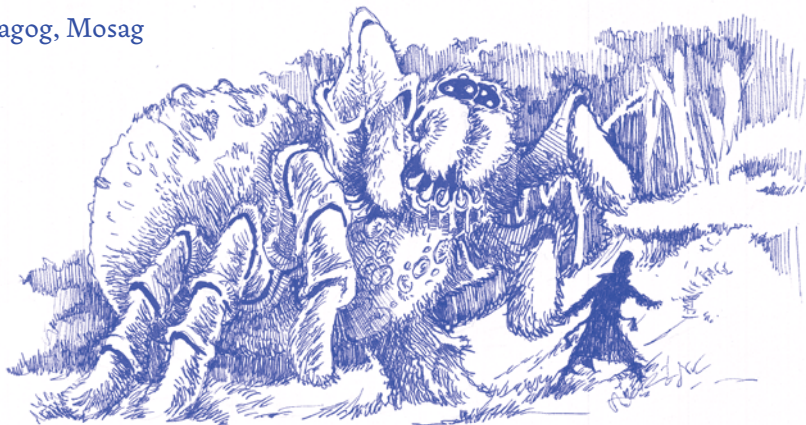
AIN EINGARP – [Erised, czytane wstecz *Desire* – „pragnienie”] zaczarowane zwierciadło ukryte w komnacie na czwartym piętrze zamku Hogwart, które pokazywało to, czego się najbardziej pragnie; nazwa od napisu, który należało czytać od końca: AIN EINGARP ACRESO GEWTEL AZ RAWTĄ WTE IN MAJ IBDO, czyli: ODBIJAM NIE TWĄ TWARZ ALE TWEGO SERCA PRAGNIENIA. Harry widzi w nim zmarłych członków swojej rodziny, natomiast Ron ujrzał samego siebie jako prefekta naczelnego, kapitana drużyny i zdobywcę Pucharu Quidditcha.

- KF 12–13, 17, ZF 24, 38, IS 35
- Zob. też: zwierciadła

AKONIT – [aconite] zob. tojad

AKROMANTULA – [acromantula] „gigantyczny, ośmiooki pająk, który może się posługiwać ludzką mową” (FZ 1), mięsożerny, bardzo niebezpieczny. Chociaż potrafi posługiwać się ludzką mową, zaliczany jest do zwierząt. Jego jad jest niezwykle cenny. Departament Kontroli nad Magicznymi Stworzeniami zabronił sprzedaży jaj i hodowania akromantuli, jednak Hagrid wyhodował ją po kryjomu z jaja.

- FZ 1–2, ZF 16, KP 22, IS 32
- Zob. też: Aragog, Mosag

AKWAWIRUSY – [aquaviruses] bliżej nieznanne stworzenia fantastyczne, których larwy, według Luni Lovegood, hoduje w tajemnicy Ministerstwo Magii.

→ ZF 34

ALBANIA – kraj na zachodnim wybrzeżu Półwyspu Bałkańskiego, nad Adriatykiem; w KT ukrywa się tam Lord Voldemort, a w CO uśmierca tam Bertę Jorkins.

→ KT 18, CO 19, 33, 35, IS 15, 22

ALBINEK – [Binky] królik Lavender Brown, którego zamordował lis, a jego nagła śmierć została rzekomo przepowiedziana przez prof. Trelawney.

→ Et. ang. *Binky* to imię często nadawane przez dzieci zwierzątkom domowym i pluszowym misiom; przekład polski nawiązuje do zdrobnienia imienia Albin (od łac. *albus* – „biały”), ponieważ króliki często są białe.

→ WA 8

ALCHEMIA – [alchemy] dawna nauka o transmutacji, czyli przemianie jednych metali i pierwiastków w inne. W starożytności, a później w średniowieczu, alchemicy zajmowali się głównie próbami przemiany zwykłych metali w złoto lub srebro. Polegało to na przebarwianiu metali i wytwarzaniu ich stopów. W późnym średniowieczu trudzili się bezskutecznie poszukiwaniem Kamienia Filozoficznego, który pierwotnie miał być potężnym katalizatorem umożliwiającym przemianę metali w złoto, a z czasem nabrał znaczenia magicznej substancji uzdrawiającej i przedłużającej życie. Te poszukiwania doprowadziły do wielu ważnych odkryć chemicznych.

→ Et. gr. *chēmeía* – „magia”, poprzez arab. *al-chīmijā*’ (stąd: chemia).

→ Zob. też: Flamel

ALDERTON – mugolak zesłany do Azkabanu przez Komisję Rejestracji Mugolaków. Twierdził, że jest synem Arkiego Aldertona, projektanta mioteł. Ród Aldertonów znany był już w średniowieczu (FWC).

→ IS 13

ALECTO – zob. Carrow Alecto

ALGIE – [czyt. *Eldzi*] czarodziej, stryjek Neville’a Longbottoma, podarował mu ropuchę Teodorę.

→ Et. *Algie* to zdrobnienie od strfr. *Algernon, als gernons* – „z bokobrodami”.

→ KF 7

ALOHOMORA – [*alohomora*] formuła zaklęcia otwierającego zamki drzwi, okien itp.

→ Et. haw. *aloha* – „żegnaj”, łac. *mora* – „przeszkody”.

→ KF 9, 16 [tu mylnie *alohomara*], WA 21, ZF 23, 29, 34, 35, IS 10

AMNEZJATOR – [obliviator] członek specjalnej Brygady Amnezjatorów w Wydziale Magicznych Katastrof Ministerstwa Magii, „która interweniuje, gdy ktoś przypadkowo użyje zaklęcia” (CO 96), w sytuacji gdy nie powinien go użyć, bo obowiązują antymugolskie środki ostrożności, albo kiedy mugol zobaczy jakieś magiczne miejsce lub stworzenie, którego widzieć nie powinien. Amnezjatorzy rzucają wówczas na mugoli zaklęcie modyfikujące pamięć, na przykład zaklęcie zapomnienia.

→ Et. łac. *oblivio* – „zapomnienie”; w Polsce termin ten znany jest bardziej z gr. *amnesia* – „niepamięć”.

→ CO 7, KP 1

AMORTENCJA – [amortentia] „najsilniejszy eliksir miłosny na świecie” (KP 202).

→ KP 9

AMYCUS – zob. Carrow Amycus

ANAPNEO – formuła zaklęcia udroźniającego drogi oddechowe.

→ Et. gr. *anapnéō* – „oddychać”.

→ KP 7

ANGLESEA – [czyt. *Englsii*] nadmorskie miasteczko w Walii, jeden z przystanków Błędnego Rycerza.

→ WA 3

ANGLIA – [England] największa część Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej (Anglia, Szkocja, Walia, Irlandia Północna). Także: reprezentacja Anglii w quidditchu.

→ WA 13, CO 6, 7

→ Zob. też: Bagshot, Bath, Bristol, Blackpool, Cokeworth, Devon, Eton, Kent, Londyn, Norfolk, Surrey, Wight, Yorkshire

ANIMAG – [animagus] czarodziej, który potrafi zamieniać się w jakieś zwierzę, nie tracąc ludzkiej świadomości. W powieściach J.K. Rowling jest to umiejętność bardzo rzadka i trudna do opanowania. Ministerstwo Magii prowadzi rejestr animagów. Animagiem jest prof. McGonagall (zamienia się w burą kotkę), Peter Pettigrew (w szczura), Syriusz Black (w czarnego psa), James Potter (w jelenia), Rita Skeeter (w żuka).

→ Et. łac. *animus* – „zwierzę”, *magus* – „mag”.

→ WA 6, 17, 18, 21, 22, CO 26, ZF 5, 17, 23, 36

ANTIDOTA – [antidotes] środki magiczne powodujące odwrócenie zgubnego działania eliksirów i trucizn. Jednym z najlepszych antidotów przeciw truciznom jest bezoar.

→ Et. gr. *antídōton*: *antí* – „przeciw” + *dídōmi* – „dawać”.

→ KT 6, CO 15, 18, 22, ZF 15, 16, 22, 24, 29, KP 18

Animag

ANTOLOGIA ZAKŁĘĆ OSIEMNASTOWIECZNYCH – [*An Anthology of Eighteenth-Century Charms*] znajdująca się w bibliotece Hogwartu książka, w której Harry szukał sposobu na rozwiązanie drugiego zadania Turnieju Trójmagicznego.

→ CO 26

ANTYMUGOLSKIE ŚRODKI BEZPIECZEŃSTWA (OSTROŻNOŚCI) – [*Anti-Muggle Precautions*] magiczne środki (takie jak nienanoszalność, zaklęcia zapomnienia, modyfikacja pamięci, zaklęcia antymugolskie, przestrzeganie odpowiednich przepisów) pozwalające na ukrycie świata czarodziejów przed mugolami. Zastosowano je m.in. do ukrycia Hogwartu, Dziurawego Kotła, Banku Gringotta, ulicy Pokątnej, stadionu Mistrzostw Świata w Quid-ditchu.

→ CO 6, 7, 8, 11, zob. też: QW 24

APORTACJA – [*apparate*] zob. teleportacja

APPARECJUM – [*Apparecium*] formuła zaklęcia czyniącego widzialnym to, co było niewidzialne.

→ Et. łac. *appareo* – „być widzialnym”, „ujawnić się”.

→ KT 13 (tu mylnie: *Aperacjum*)

ARAGOG – [*Aragog*] akromantula, olbrzymi mięsożerny pająk, potajemnie wyhodowany przez Hagrida w podziemiach Hogwartu, później żyjący wraz ze swoją żoną Mosag i licznym potomstwem w Zakazanym Lesie, gdzie zmarł ze starości.

→ Et. łac. *aranea* – „pająk”, hebr. *Gog* – w Biblii symbol złowrogiej potęgi z Północy.

→ KT 15, 18, ZF 33, KP 11, 22, IS 32, 34

ARCHIE – [czyt. *Aaczi*] stary czarodziej, który przybył na Mistrzostwa Świata w Quidditchu w koszuli nocnej w kwiatki.

→ CO 7

ARESZT – [arrest] zob. szlaban

ARGYLLSHIRE – [czyt. *Erdżylsziee*] dawniej (do 1975) hrabstwo w zachodniej Szkocji, dziś okręgi Argyll i Bute. Mapa Argyllshire wisi w Hogwarcie, w korytarzu na drugim piętrze, co może być jeszcze jedną wskazówką miejsca, w którym ukryty jest zamek.

→ WA 9

ARKUS – jeden z czarodziejów, który odebrał Czarną Różdżkę Loksjasowi.

→ IS 21

ARMANDO DIPPET: MISTRZ CZY KRETYN? – [*Armando Dippet: Master or Moron?*] bestsellerowa biografia byłego dyrektora Hogwartu, Armando Dippeta, autorstwa Rity Skeeter. Prawdopodobnie równie niedorzeczna jak napisana przez nią biografia Dumbledore'a.

→ IS 13

ARMATY Z CHUDLEY – [Chudley Cannons] brytyjska drużyna quidditcha, ulubiony zespół Rona Weasleya, choć od dawna nie odnoszący większych sukcesów. Zawodnicy noszą pomarańczowe szaty z literami „AC” na plecach. Jedynymi znanymi nam z nazwiska zawodnikami Armat są Joey Jenkins i Dragomir Gorgowicz.

→ KT 3, 4 (tu mylnie: Armaty Chudleya), QW 41, CO 5, 10, 22, 23, 28, IS 7, 33

→ Zob. też: *W powietrzu z Armatami*, Gorgowicz

ARNOLD – imię fioletowego puszka pigmejskiego, którego Ginny Weasley dostała w V klasie.

→ KP 7, 11, 14

ASFODELUS – [asphodel] w Polsce znany też jako złotowłos, śródziemnomorska roślina liliowata o wąskich liściach i białych lub żółtych kwiatach, w starożytności znana jako kwiat cmentarny, poświęcony królowej Hadesu Persefonie; jej bulwa jest składnikiem eliksirów.

→ Et. gr. *asphodelos*, łac. *Asphodelus ramosus*.

→ KF 8

ASTROLOGIA – [astrology] wiedza o wpływie położenia gwiazd, planet, Księżycy i Słońca na skłonność ludzi do określonych cech, zachowań i sytuacji, potocznie uważana za sztukę przewidywania przyszłości. Położenie ciał niebieskich w chwili narodzin człowieka określane jest w horoskopie. W Hogwarcie astrologia jest częścią wróżbiarstwa. Zajmują się nią szczególnie centaury.

→ Et. gr. *astron* – „gwiazda”, *logos* – „pojęcie”, „nauka”.

→ KF 15, CO 13, 29, ZF 27

→ Zob. też: horoskop

ASTRONOMIA – [astronomy] wiedza o gwiazdach i planetach, jeden z przedmiotów wykładanych w Hogwarcie. Nauczała go prof. Sinistra. Klasa astronomii mieściła się w Wieży Astronomicznej, na której szczycie odbywały się nocą zajęcia praktyczne.

→ Et. gr. *astron* – „gwiazda”, *nomos* – „prawo”.

→ KF 8, 15, WA 4, 8, 16, ZF 26, 27, 31

→ Zob. też: Hogwart – Wieża Astronomiczna, planety

AUBREY BERTRAM – [czyt. *Oubri Bertram*] uczeń Hogwartu w latach 70., któremu James Potter i Syriusz Black powiększyli głowę przez nielegalne użycie jakiejś klątwy.

→ KP 24

AURA – [aura] świetlista otoczka wokół człowieka, którą podobno mogą zobaczyć jasnowidze. Jej zabarwienie ma świadczyć o charakterze człowieka, o jego zdolnościach magicznych, o aktualnym stanie zdrowia i nastroju.

→ WA 6

→ Zob. też: Trelawney Kasandra

AURORZY – [Aurors] zawodowi łowcy czarnoksiężników, zwolenników czarnej magii. Kandydat na aurora musi zaliczyć na „P” przynajmniej 5 owutemów (w tym obronę przed czarną magią, zaklęcia, eliksiry i transmutację). Kandydaci, po ukończeniu Hogwartu, przechodzą specjalne testy uzdolnień i cech charakteru, a jeśli testy wypadną pozytywnie, rozpoczynają trwające 3 lata intensywne szkolenie. Kwatera Główna Aurorów mieści się na drugim poziomie Ministerstwa Magii. Znani aurorzy: Dawlish, Alicja Longbottom, Frank Longbottom, Alastor Moody, Proudfoot, Gawain Robards, Savage, Rufus Scrimgeour, Kingsley Shacklebolt, Nimfadora Tonks, Williamson.

→ CO 11, 19, 20, 24, 25, 27, 29, 35, ZF 3, 5, 7, 12, 23, 28, 29, 31, 32, 35, 36, KP 3, 5, 6, 7, 11, 15, 30, IS 36

→ Zob. też: Brygada Uderzeniowa, Kwatera Główna Aurorów

AVADA KEDAVRA – klątwa, zwana też Morderczym Zaklęciem, jedno z trzech zakazanych Zaklęć Niewybaczalnych, „które wymaga potężnej mocy magicznej” (CO 232). Powoduje natychmiastową śmierć ofiary ugodzonej strumieniem zielonego światła; zwykle na ciele brak jest jakichkolwiek śladów umożliwiających poznanie przyczyny zgonu. Nie ma na nią przeciwzaklęcia. Za jej użycie grozi

Aurorzy →

dożywocie w Azkabanie. Tym właśnie zaklęciem Voldemort uśmiercił swojego ojca i Riddle'ów, rodziców Harry'ego Pottera, a później Bertę Jorkins, Franka Bryce'a i Cedrika Diggory'ego (w tym ostatnim wypadku posłużył się Glizdogonem, który użył jego różdżki). Aby zatrzeć po sobie ślady czytelne dla Ministerstwa Magii, zabijając Riddle'ów, Voldemort użył różdżki Morfina, który został oskarżony o to morderstwo i zesłany do Azkabanu. Harry jest jedynym czarodziejem, „który przeżył” to zaklęcie; po klątwie pozostała mu tylko na czole blizna w kształcie błyskawicy. Formuła: *avada kedavra*.

→ Et. aram. *abhadda kedhabhra* – „zniknij jak to słowo”. Być może od tego niewinnego starożytnego zaklęcia, którym próbowano pozbyć się różnych chorób, pochodzi formuła magiczna *abracadabra*.

→ CO 14, 32, 34, ZF 5, 6, 35, 36, KP 17, 27, 29, IS 1, 4, 5, 6, 17, 22, 31, 34, 35, 36

AVERY – [czyt. *Ejwery*] śmierciożerca, który później wyrzekł się Voldemorta; uniknął kary, „twierdząc, że rzucono na niego zaklęcie Imperius” (CO 554), ukarany przez Voldemorta zaklęciem Cruciatius. Uczył się w Hogwarcie razem ze Snape'em. Prawdopodobnie syn Avery'ego, jednego z pierwszych śmierciożerców, który uczył się w Hogwarcie razem z Tomem Riddle'em (KP 401).

→ CO 27, 33, 36, ZF 26, 32, 35, KP 2, 17, 23, IS 33

AVIS – formuła zaklęcia wyczarowującego stadko rozćwierkanych ptaszków. Użył go Ollivander, badając różdżkę Wiktora Kruma.

→ Et. łac. *avis* – „ptak”, „ptactwo”.

→ CO 18

AXMINSTER – rodzaj dywanu wełnianego wytwarzanego początkowo ręcznie w wytwórni w Exminster (hrabstwo Devon), zwykle z renesansowymi wzorami architektonicznymi lub roślinnymi, później produkowany fabrycznie.

→ CO 7

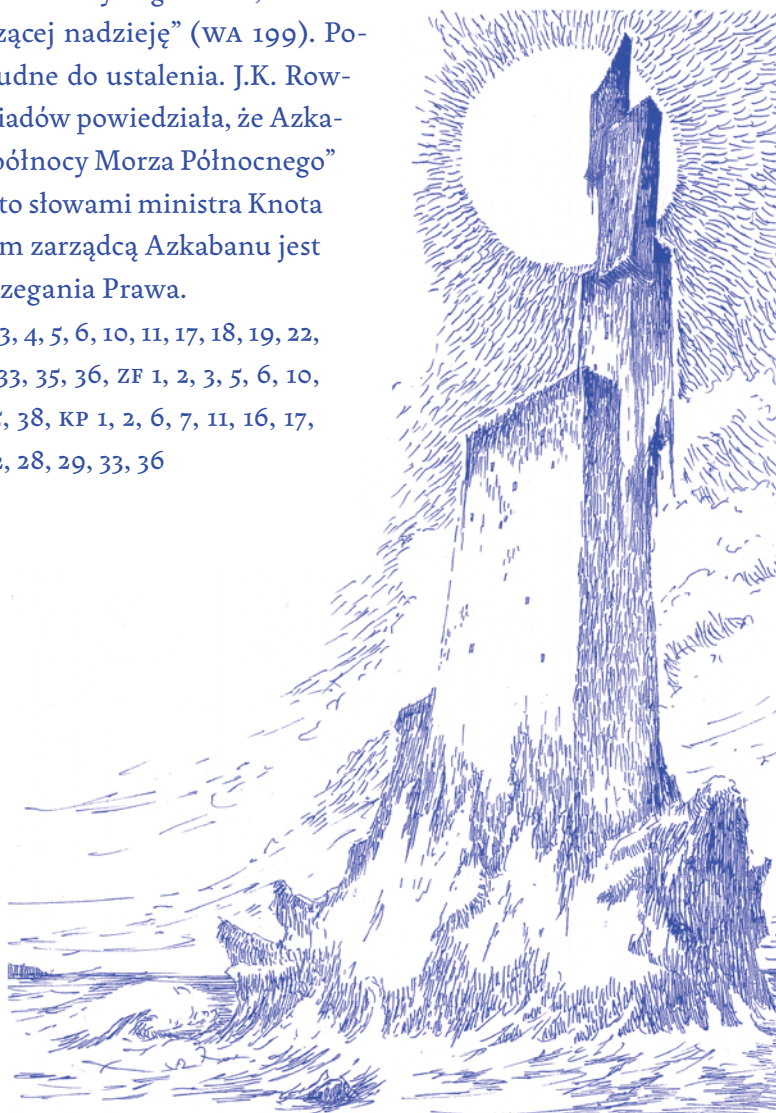

AZJATYCKIE ANTIDOTA PRZECIW TRUCIZNOM – [*Asiatic Anti-Venoms*] podręcznik, z którego Harry korzysta w w klasie, przygotowując się do egzaminu z eliksirów.

→ ZF 16

AZKABAN – [Azkaban] więzienie dla łamiących prawo czarodziejów i śmierciożerców, strzeżone przez dementorów, według Artura Weasleya „najstraszniejsze miejsce, jakie w życiu widział” (WA 106). „Twierdza jest na małej wyspce z dala od lądu, ale i tak nie trzeba murów ani wody, żeby udaremnić więźniom ucieczkę, bo uwięzieni są we własnych głowach, niezdolni do żadnej myśli rodzącej nadzieję” (WA 199). Położenie wyspy jest trudne do ustalenia. J.K. Rowling w jednym z wywiadów powiedziała, że Azkaban znajduje się „na północy Morza Północnego” (SCH), i potwierdziła to słowami ministra Knota w KP 14. Bezpośrednim zarządcą Azkabanu jest Departament Przestrzegania Prawa.

→ KT 12, 14, 15, 18, WA 3, 4, 5, 6, 10, 11, 17, 18, 19, 22, CO 2, 9, 15, 19, 27, 30, 33, 35, 36, ZF 1, 2, 3, 5, 6, 10, 14, 18, 25, 26, 27, 31, 35, 38, KP 1, 2, 6, 7, 11, 16, 17, 23, 27, IS 5, 11, 13, 14, 22, 28, 29, 33, 36

BADDOCK MALCOLM – [czyt. *Badok Melkolm*] uczeń Hogwartu, który w CO (1994) trafił do Slytherinu.

→ Et. szk.-gael. *Malcolm* – „sługa Kolumby” od szk.-gael. *Maol* – „sługa” i *Calluim* – Kolumba (słynny iroszkocki święty z VI wieku), imię szkockich królów.

→ CO 12

BAGMAN – [czyt. *Begmen*] ojciec Ludona i Ottona Bagmanów, przyjaciel Augustusa Rookwooda.

→ CO 30

BAGMAN LUDOVIC („LUDO”) – [czyt. *Begmen Ludowik*] dyrektor Departamentu Czarodziejskich Gier i Sportów, były pałkarz drużyny Os z Wimbourne i reprezentacji Anglii, komentator finału Mistrzostw Świata w Quidditchu, sędzia podczas Turnieju Trójmagicznego. Zwykle dziwacznie ubrany, „sprawiał wrażenie potężnie zbudowanego mężczyzny, który nieco przytył... nos miał złamany... ale okrągłe niebieskie oczy, krótkie jasne włosy i różowa cera nadały mu wygląd wyjątkowo wyrośniętego ucznia” (CO 96). Niegdyś oskarżony o przekazywanie informacji zwolennikom Voldemorta, został jednak uniewinniony dzięki swojej popularności. Miał słabość do hazardu, stąd kłopoty z goblinami, którym był winny pieniądze.

→ Et. szk. *Ludo* – zdrobniła forma imienia Ludovic (Lewis), pol. Ludwik, ale łac. *ludo* – „bawię się”, „oszukuję w hazardzie”; ang. *bagman* – „domokrażca”, am. – człowiek zdobywający pieniądze w nielegalny sposób.

→ CO 5, 7 ap., 8, 9, 10, 11, 16, 17, 18, 20, 21, 23, 24, 26, 27, 28, 30, 31, 37, ZF 5, 8

BAGMAN OTTO – brat Ludona Bagmana, posiadający nielegalnie mugolską kosiarkę o niezwykłej mocy.

→ CO 5

BAGNOLD MILICENTA – minister magii 1980–1990, przed Korneliuszem Knotem.

→ ZF 5

BAGSHOT BATHILDA – [czyt. *Begszot Befyllda*] ur. w XIX wieku autorka podręcznika *Dzieje magii*. Mieszkała w Dolinie Godryka. Bliiska znajoma Albusa Dumbledore’a oraz Jamesa i Lily Potterów. Spokrewniona z Gellertem Grindelwaldem. Zamordowana w 1997 roku.

→ Et. germ. *Bathilde* – „wojowniczką”, *Bagshot* – miejscowość pod Londynem.

→ KF 5, 6, WA 1, IS 2, 8, 10, 11, 16, 17, 18, 22

BAHANKA – [Doxy] znana też jako kąsający elf, to jedno z fantastycznych zwierząt. „Wygląda jak małej człowieczek, ale całe jej ciało jest pokryte grubym czarnym włosem, ma też dwie pary rąk i nóg” oraz skrzydła (FZ 2). Z plagą bahanek walczone w domu Blacków. Skutecznym środkiem na bahanki jest Bahanocyd.

→ ZF 6, 31, IS 28

BAHANOCYD – [Doxycide] magiczny sprej na bahanki.

→ ZF 6

BAJECZNE ŚWIECIDEŁKA – [*Fairy lights*] jedno z haseł otwierających tajne wejście do wieży Gryffindoru pod portretem Grubej Damy (w CO podchmielona Gruba Dama przekreśliła to hasło na: *Świąteczne bawidełka* [*Lairy fights*], CO 430).

→ CO 22, 23

BAL BOŻONARODZENIOWY – [*Yule Ball*] tradycyjny bal urządzany w wieczór Bożego Narodzenia. W Hogwarcie uczestnikami tego balu byli profesorowie i uczniowie od IV klasy wzwyż, którzy mogli jednak zaprosić młodszych uczniów lub uczennice. W CO był częścią Turnieju Trójmagicznego i otwierali go reprezentanci szkół ze swoimi partnerkami lub partnerami.

→ Et. ang. *Yule* to archaiczna nazwa Bożego Narodzenia wywodząca się ze strang. *Geolia*, zob. również strnorw. *Jol* – pierwotnie pogańskie święto zimowe, później Boże Narodzenie.

→ CO 22, 25, 26, ZF 10, 16, 23, IS 17, 33

BALONÓWKI DROOBLE'A – [*Drooble's Best Blowing Gum*, czyt. *Balonówki Drubla*] czarodziejska superguma do żucia, z której można było wydmuchiwać setki szafirowych baloników unoszących się w powietrzu przez wiele dni.

→ KF 6, WA 10 (błędnie *Drooblego!*), CO 23, ZF 23 (tu błędnie: *Droobles!*)

BANANOWE NALEŚNIKI – [*Banana fritters*] jedno z haseł otwierających tajemne wejście do wieży Gryffindoru pod portretem Grubej Damy.

→ CO 25

BANDON – [czyt. *Bendon*] stare miasto w hrabstwie Cork w Irlandii.

→ KT 6, 16

→ Zob. też: zjawy z Bandon

BANIALUKI – [*Balderdash*] jedno z haseł otwierających tajne wejście do wieży Gryffindoru pod portretem Grubej Damy.

→ CO 12, 17, 19, 21

BANK GRINGOTTA – [Gringotts] jedyny bank czarodziejów, prowadzony przez gobliny; jego centrala mieści się przy ulicy Pokątnej (w pobliżu Zaułka Śmiertelnego Nokturnu), a w podziemiach Londynu znajduje się jego skarbiec, w którym mają swoje skrytki m.in.: Harry Potter (nr 687), Albus Dumbledore (nr 713), Weasleyowie, Syriusz Black (nr 711), Lestrangle'owie. W Banku Gringotta można wymienić pieniądze mugoli na pieniądze czarodziejów, można też dokonać wyceny i sprzedaży drogich kamieni. Skrytki, strzeżone zaklęciami, skomplikowanymi zamkami i przez smoki, mogą być otwierane tylko przez gobliny; próby otwarcia ich przez niepoważnione osoby kończą się uwięzieniem ich w skrytce. Filie banku są na całym świecie, m.in. w Egipcie, gdzie pracuje Bill Weasley.

→ KF 5, 6, 7, 9, 10, 13, 14, 16, 17, KT 4, 13, WA 2, 3, skrytka Harry'ego 5, KT 4, WA 3, 4, CO 10, ZF 10; skrytka Dumbledore'a KF 5, 8, 9; włamanie KF 6, 8; skrytka Weasleyów KT 4, skrytka Syriusza Blacka WA 22, CO 5, 10, ZF 29, KP 4, IS 15, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 31

BARNABAS – zob. Deverill Barnabas

BARNABASZ BZIK – [Barnabas the Barmy] postać z gobelinu wiszącego w korytarzu na siódmym piętrze Hogwartu, naprzeciw tajnego wejścia do Pokoju Życzeń; Barnabasz jest na nim okładany maczugami przez trolle, które wbrew rozsądkowi postanowił nauczyć tańczyć.

→ Et. *Barnaba* – imię hebrajskie, spotykane w Nowym Testamencie; ang. *barmy* to slangowe określenie „czubka”.

→ ZF 18, 26, KP 21

BARUFFIO – czarodziej, który źle wypowiedział zaklęcie „i znalazł się na podłodze, przygnieciony bawołem” (KF 180).

→ KF 10

→ Zob. też: Elixsyr Mózgowy Baruffia

BASHIR ALI – [czyt. *Baszir Ali*] producent latających dywanów, apelował do Artura Weasleya o zniesienie embarga na dywany, a następnie próbował je przeszmużlować do Anglii.

→ CO 7, 23

BAŚNIE BARDY BEEDLE'A – [*The Tales of Beedle the Bard*] popularny zbiór bajek dla dzieci czarodziejów. W IS podane są tradycyjne tytuły baśni: *Fontanna Godziwego Losu*, *Czarodziej i skaczący garnek*, *Czara Mara i jej rechoczący kikut*. Po wydarzeniach w IS Hermione przetłumaczyła baśnie na nowo i nadała im następujące tytuły: *Czarodziej i skaczący garnek*, *Fontanna Szczęśliwego Losu*, *Włochate serce czarodzieja*, *Czara mara i jej gdaczący pieniek*, *Opowieść o trzech braciach*.

→ IS 7, 11, 16, 20, 21, 22

BATH – [czyt. *Baf*] miasto w zachodniej Anglii słynące z gorących źródeł mineralnych. W KT Ron, ostrzegając Harry'ego przed magicznymi

książkami, wspomina, że pewna „stara wiedźma z Bath miała książkę, której nigdy nie można było przestać czytać” (KT 243).

→ Et. ang. *bath* – „kąpielisko”.

→ KT 13

BAYLISS HETTY – [czyt. *Beilys Heti*] mugolka z Norfolku, która, wieszając bieliznę, zobaczyła latający samochód (forda angię, którym Harry i Ron lecieli do Hogwartu).

→ KT 5

BAZYL – [Basil] czarodziej, strażnik świstoklika podczas finału Mistrzostw Świata w Quidditchu.

→ Et. gr. *basilikos* – „królewski”.

→ CO 7, 10

BAZYLISZEK – [basilisk] fantastyczny wąż, śmiertelnie jadowity i uśmiercający już samym spojrzeniem. Znany od czasów starożytnych (po raz pierwszy pisze o nim Pliniusz Starszy w *Historii naturalnej*). Zwany również „królem węzów” z powodu przypominających koronę narośli na głowie. Według innego pisarza rzymskiego, Klaudiusza Aeliana, uśmiercało go pianie koguta, stąd Tom Riddle w KT postarał się o likwidację kogutów w Hogwarcie. W KT zwany również Wężem Slytherina potwór zamieszkujący Komnatę Tajemnic, z którym w KT Harry stoczył śmiertelny, ale zwycięski pojedynek. Spojrzenie bazyliżkowi prosto w oczy powodowało natychmiastową śmierć, a gdy spojrzano się w odbicie tych oczu (np. w zwierciadle lub wodzie) – petryfikację. Jedynym antidotum na jad bazyliżka są łzy feniksa.

→ Et. gr. *basiliskos* – „mały król”.

→ FZ 2–3, KT 16 ap., KT 16, 17, walka 18, CO 17, ZF 15, 16, IS 6, 15, 22, 31

BĄBLÓWKA KRWAWA – [Blood Blisterpod] jeden z magicznych cukierków z Bombonierki Lesera, powodujący krwotok.

→ ZF 14

BEAUXBATONS – [czyt. *Bobatą*] francuska Akademia Magii, jedna z trzech największych szkół magii w Europie, obok Hogwartu i Durmstrangu. W CO przybywa stamtąd na Turniej Trójmagiczny w Hogwarcie reprezentacja uczniów pod opieką dyrektorki szkoły, madame Olimpij Maxime. Herbem Beauxbatons są dwie skrzyżowane różdżki, z każdej wytryskają trzy gwiazdy. Jedynymi znanymi nam z imienia i nazwiska uczennicami Beauxbatons są siostry Fleur i Gabrielle Delacour. Uczniowie Beauxbatons noszą jedwabne, bładniebieskie szaty.

→ Et. fr. „piękne różdżki” od *beaux* – „piękne”, *batons* – „różdżki”.

→ CO 9, 11, 12, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 28, 29, 31, KP 5

BEEDLE, BARD – [Beedle the Bard, czyt. *Bidl*] żył w XV wieku. Urodzony w Yorkshire. Miał wyjątkowo bujną brodę. Autor najśłynniejszego zbioru baśni czarodziejów. Najprawdopodobniej „darzył mugoli sympatią i uważał, że choć nie grzeszą rozumem, nie zasługują jednak na bezwarunkowe potępienie. Nie ufał czarnej magii” (BB 13).

→ IS 7, BB 12, 13, 32, 107, 108, 127

BEERY HERBERT – [czyt. *Beri Herbert*] nauczyciel zielarstwa w Hogwarcie w czasach, gdy dyrektorem był Armando Dippet. Entuzjasta przedstawień amatorskich, reżyser ostatniej pantomimy wystawionej w Hogwarcie. Później opuścił Hogwart i został wykładowcą Czarodziejskiej Akademii Teatralnej. Uważał, że przedstawienie *Fontanna Szczęśliwego Losu* przynosi pecha.

→ BB 57–60

BELBY DAMOKLES – wuj Marcusa Belby’ego, słynny czarodziej, który wynalazł eliksir tojadowy, kawaler Orderu Merlina.

→ KP 7

BELBY MARCUS – [czyt. *Belby Markus*] uczeń Hogwartu, Krukon, członek Klubu Ślimaka.

→ KP 7

BELCHER HUMPHREY – [czyt. *Belczea Hampfri*] czarodziej, który wymyślił kociołki z sera.

→ KP 10

BELL KATIE – [czyt. *Bel Kejti*] uczennica Hogwartu z Gryffindoru (przyjęta w 1990), ścigająca w drużynie Gryfonów. Należy do GD.

→ Et. ang. *bell* – „dzwonek”, *Katie* – zdrobnienie od germ. *Katherine*, pol. Katarzyna, czyli Kasia.

→ KF 11, KT 7, WA 8, 9, 13, 15, CO 17, ZF 13, 14, 16, 18, 21, 30, 31, KP 9, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 24, 27, IS 30

BENSON AMY – [czyt. *Benson Ejmi*] wychowanka londyńskiego sierocińca, zastraszona przez młodego Toma M. Riddle’a podczas wycieczki nad morze.

→ KP 13

BETHNAL GREEN – [czyt. *Befnal Grin*] jedna z dzielnic londyńskiego East Endu; w ZF doszło tam do „antymugolskiego wybryku” czarodzieja Willy’ego Widdershinsa (wybuchająca toaleta publiczna).

→ ZF 7, 9

BEZGŁOWE KAPELUSZE – [Headless Hats] jeden z wynalazków Freda i George’a Weasleyów, kapelusze, których włożenie na głowę powoduje jej zniknięcie.

→ ZF 24, 26

BEZOAR – w Polsce znany jako strutka lub sirotka, kamień tworzący się w żołądku przeżuwaczy, szczególnie kozy i lamy, z niestrawionych resztek pokarmu i sierści, w średniowieczu uważany za skamieniałe łzy jelenia. Jedno z najsilniejszych antidotów na większość trucizn.

→ Et. arab. *bāzahr* z pers. *bād-zahr* – „odrutka”, *zahr* – „trucizna”.

→ KF 8, CO 22, KP 18, 19, 25

BILIUS – zob. Weasley Bilius

BINNS – [czyt. *Bins*] duch, profesor wykładający historię magii w Hogwarcie; „powszechnie sądzono, że w ogóle do niego nie dotarło, iż umarł” (KT 158). Jego lekcje były przeraźliwie nudne, zwykle odczytywał na nich usypiającym głosem swoje notatki o rebeliach goblinów, znany był też z notorycznego przekręcania nazwisk uczniów.

→ Et. ang. *bins* – slangowe określenie okularów.

→ KF 8, 16, KT 9, 9 ap., 16, WA 1, 12, CO 15, 22, 24, 29, 31, ZF 12, 15, 17, 29, IS 21

BIRMINGHAM – [czyt. *Birmingham*] duże miasto w zachodniej części środkowej Anglii.

→ ZF 24

BISHOP DENNIS – [czyt. *Biszop Denis*] jeden z wychowanków londyńskiego sierocińca z czasów, gdy wychowywał się tam Tom M. Riddle, zastraszony przez niego podczas wycieczki nad morze.

→ KP 13

BIURO AURORÓW – [Auror Office] zob. Kwatera Główna Aurorów

BIURO ŁĄCZNOŚCI Z CENTAURAMI – [Centaur Liaison Office] biuro w Departamencie Kontroli nad Magicznymi Stworzeniami mające za zadanie udzielanie pomocy centaurom, jednak żaden centaur jeszcze nigdy z takiej pomocy nie skorzystał.

→ FZ XIII

BIURO PRZEMIESZCZANIA SKRZATÓW DOMOWYCH – [Office for House-Elf Relocation] biuro w Departamencie Kontroli nad Magicznymi Stworzeniami zajmujące się kontrolą nad zmianą miejsca zatrudnienia skrzatów domowych. Przez dwa lata pracował w nim Newt Skamander.

→ FZ VI

BIURO WYKRYWANIA I KONFISKATY FAŁSZYWYCH ZAKŁĘĆ OBRONNYCH I ŚRODKÓW OCHRONY OSOBISTEJ – [Office for the Detection and Confiscation of Counterfeit Defensive Spells and Protective Objects] urząd utworzony w KP w reakcji na panikę, która wybuchła po masowej ucieczce śmierciożerców z Azkabanu. Jego szefem został Artur Weasley.

→ KP 5, 11

BIURO WYSZUKIWANIA I OSWAJANIA SMOKÓW – [Dragon Research and Restraint Bureau] urząd Departamentu Kontroli nad Magicznymi Stworzeniami zajmujący się m.in. organizowaniem wypraw badawczych w celu odnajdywania smoków.
→ FZ VI

BLACK ANDROMEDA – zob. Tonks Andromeda

BLACK BELLATRIKS – zob. Lestrangle Bellatriks

BLACK ELLADORA – ciotka Syriusza Blacka, „zapoczątkowała rodzinną tradycję obcinania głowy skrzatom domowym, kiedy już były za stare, żeby unieść tacę z herbatą” (ZF 130).

BLACK FINEAS NIGELLUS – (1847–1925) prapradziadek Syriusza Blacka, absolwent Hogwartu (Slytherin) i jego dyrektor, według Syriusza „najmniej lubiany dyrektor Hogwartu w całej jego historii” (ZF 130), „czarodziej o chytrej twarzy i spiczastej brodzie”, którego jeden portret drzemie w gabinecie Dumbledore’a, a drugi w domu Blacków. Według BFT zmarł w 1925, był przodkiem Narcyzy Malfoy i Artura Weasleya.

→ Et. w mitologii greckiej Fineas był królem Tracji, którego Zeus osłepił za zbyt częste prawdziwe przepowiednie i na którego zsyłał harpie; łac. *nigellus* – „czarny”, a więc zlatynizowana forma nazwiska Black.

→ ZF 6, 22, 23, 27, 37, KP 13 (w całym I wyd. KP błędnie Phineas), 17, IS 10, 12, 15, 16, 33, 36

BLACK NARCYZA – zob. Malfoy Narcyza

BLACK REGULUS ARKTURUS – R.A.B., (1961–1979) syn Oriona i Walburgi Blacków, młodszy brat Syriusza Blacka, zwolennik czystości krwi, w Hogwarcie był w Slytherinie, szukający, jako 16-letni

chłopiec przystał do śmierciożerców. Zginął po przeciwstawieniu się Voldemortowi.

→ **Et.** łac. *regulus* – „mały król”; Regulus – jedna z najjaśniejszych gwiazd w gwiazdozbiorze Lwa; łac. *arcturus* – „niedźwiednik”; Arkturus – jedna z najjaśniejszych gwiazd w gwiazdozbiorze Wolarza.

→ ZF 6, 32, KP 3, 4, IS 2, 6, 7, 10

BLACK SYRIUSZ – [Black Sirius, czyt. *Blek Syriusz*] (1959–1996) syn Oriona i Walburgii, w Hogwarcie był w Gryffindorze (ok. 1971–1978), jeden z czterech Huncwotów, obok Jamesa Pottera, Remusa Lupina i Petera Pettigrew, niezarejestrowany animag, zamieniający się w czarnego psa, znany w młodości jako „Łapa”, później jako „Wąchacz”. W wieku 16 lat uciekł z domu rodzinnego do domu dziadków Harry’ego Pottera, gdyż sprzeciwiał się ideologii czystości krwi propagowanej przez rodzinę Blacków. Był świadkiem na ślubie Jamesa i Lily Potterów i ojcem chrzestnym Harry’ego. Przekonał Potterów, by na Strażnika Tajemnicy wyznaczyli Petera Pettigrew. W WA jest zbiegiem z Azkabanu, gdzie znalazł się niesłusznie oskarżony o aktywne wspieranie Voldemorta i uznany za winnego masakry 13 osób „na ulicy pełnej mugoli” (WA 46–47). W ZF w jego domu mieści się Kwatery Główna Zakonu Feniksa, którego jest członkiem.

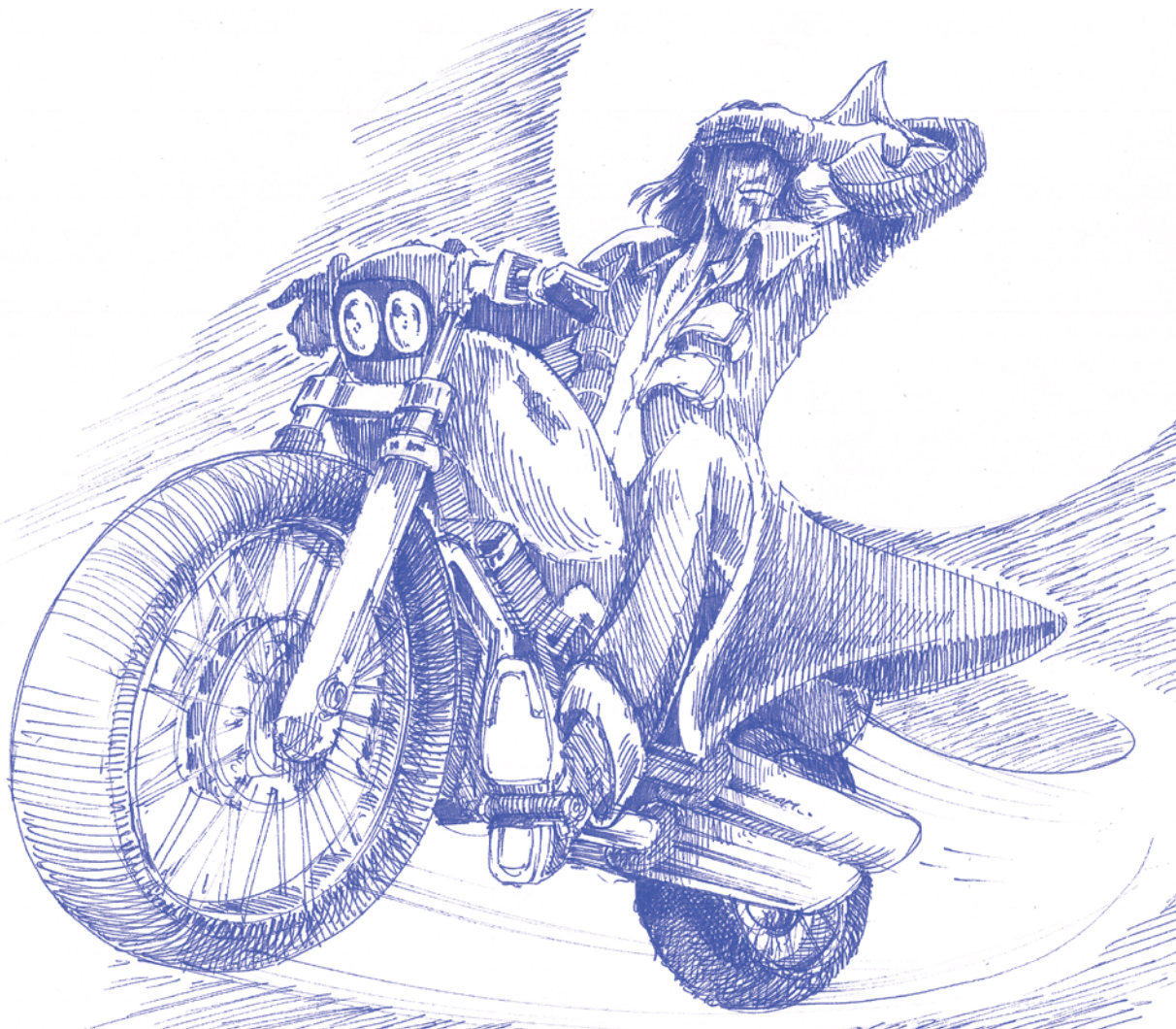
→ **Et.** ang. *Black* – czarny, Syriusz – łac. *Canicula*, Psia Gwiazda z gwiazdozbioru Wielkiego Psa, nazwana tak w starożytności od imienia psa mitycznego olbrzyma Oriona. Według wierzeń starożytnych Egipcjan i współczesnych Dogonów istnieją dwa Syriusze – Biały i Czarny.

→ KF 1; WA 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 17 ap., 18, 19, 20, 21, 22, CO 2, 3, 5, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 36, ZF 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28 jako młody uczeń Hogwartu, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, KP 2, 3 testament, 4, 5, 6, 8, 12, 13, 16, 21, 23, 24, 25, 30, IS 2, 5, 7, 9, 10, 12, 21, 25, 26, 28, 33, 34

BLACK WALBURGA – (1925–1985) matka Syriusza i Regulusa, której portret głośno straszy w domu przy Grimmauld Place 12. Zarówno ona, jak i jej mąż Orion byli potomkami Fineasa Nigellusa Blacka.

→ ZF 4, 6, 10, 23, 32, IS 9, 10, 11

BLACKOWIE – [Blacks, czyt. *Blekowie*] stary, snobistyczny ród czarodziejów, fanatycznie przywiązany do idei czystości krwi (stąd ich zawołanie rodowe: *Toujours pur*, fr. „zawsze nieskalani”). W IV rozdziale ZF poznajemy objaśniany przez Syriusza fragment ich drzewa genealogicznego, przedstawionego na gobelinie w siedzibie rodowej Blacków w Londynie przy Grimmauld Place 12; dokładniejsze dane podała J.K.R. w swoim odręcznym szkicu tego drzewa (Black

Family Tree, w skrócie BFT), który podarowała na dobroczynną aukcję fundacji Book International Aid w styczniu 2006 roku. W *Tezaurusie* uwzględniamy tylko tych członków rodu, o których są wzmianki w powieściach o Harrym Potterze. Odtworzone drzewo genealogiczne można znaleźć w HPL.

BLACKPOOL – [czyt. *Blekpul*] miejscowość nadmorska w północno-zachodniej Anglii, w której stryjek Algie zepchnął Neville'a Longbotta z mola do morza, mając nadzieję, że w ten sposób ujawni jego czarodziejskie zdolności.

→ KF 7

BLETCHLEY – [czyt. *Blecpli*] pracownik Ministerstwa Magii, być może ojciec Ślizgona Milesa Bletchleya.

→ IS 13

BLETCHLEY MILES – [czyt. *Blecpli Majls*] uczeń Hogwartu (ok. 1989–1996), Slytherin, obrońca w drużynie Ślizgonów.

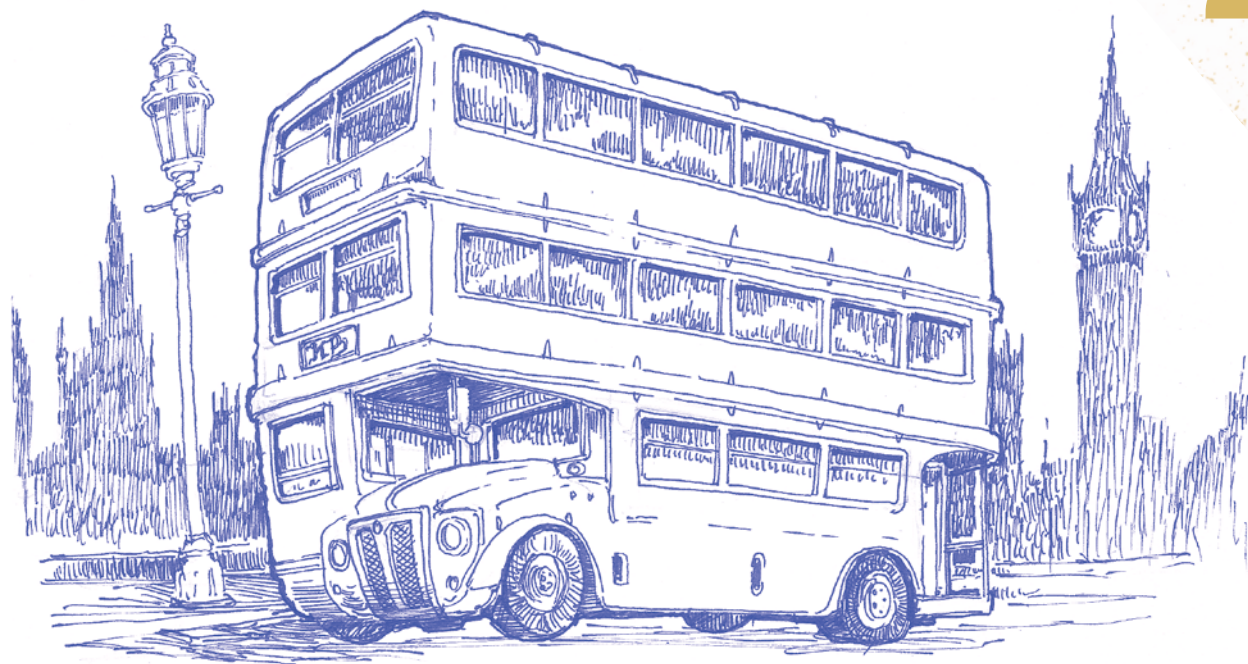
→ KF 11 (tu omyłkowo Bletchey!), ZF 19

BLOXAM BEATRIX – [czyt. *Bloksam Biatriks*] (1794–1910) czarownica, autorka osławionych *Opowieści spod muchomora*. Uważała, że *Baśnie barda Beedle'a* nie nadają się dla dzieci, ponieważ skupiają się na „takich okropnościach jak śmierć, choroba, rozlew krwi, obrzydliwe uszkodzenia cielesne, niegodziwe czary i wynaturzone charaktery” (BB 36). Dlatego też postanowiła napisać swoją wersję tradycyjnych bajek czarodziejów, przerabiając je na przesłodzone bajeczki, które mają „wypełnić nieskażone umysły naszych miłusińskich zdrowymi, szczęśliwymi myślami”.

→ Et. imię Beatrix nawiązuje najprawdopodobniej do słynnej brytyjskiej pisarki i ilustratorki książek dla dzieci Beatrix Potter.

→ BB 35–37, 78

BŁĘDNY RYCERZ – [The Knight Bus] magiczny autobus, „nadzwyczajny środek transportu dla czarownic i czarodziejów zagubionych w świecie mugoli” (WA 40). W WA Harry przywołuje go niechętnie, machnąwszy różdżką na Magnolia Crescent. Jego konduktorem jest Stan Shunpike, a kierowcą Ernie Prang.

→ WA 3, 4, 10, 14, CO 9, ZF 23, 24

BŁĘKITNA BUTLA – [Bluebottle] model rodzinnej miotły latającej, „bezpiecznej, niezawodnej i wyposażonej w autoalarm” (CO 106).

Uwaga! Karygodny błąd tłumacza: ang. *Bluebottle* to „plujka”, duża, granatowa, bzycząca i latająca wściekłe mucha, i tak też powinna brzmieć po polsku nazwa miotły.

→ CO 8

→ Zob. też: miotły

BŁYSKAWICA – [Firebolt] nowy model sportowej miotły latającej, który pojawił się w sprzedaży w III roku nauki Harry’ego w Hogwarcie. „Osiąga szybkość 150 mil na godzinę w ciągu 10 sekund” (WA 59). W WA Harry otrzymuje ją od Syriusza Blacka.

→ WA 4 ap., WA 4, 11, 12, 13, 14, 15, 22, CO 5, 8, 9, 10, 20, 26, ZF 3, 14, 21, 23, 25, 28, 30, 32, KP 19, IS 4

→ Zob. też: miotły

BOA DUSICIEL – [Boa constrictor] łac. *Boa constrictor*, wąż z rodziny dusicieli, do 5 m długości, poluje nocą na ptaki i ssaki; występuje w całej Ameryce Południowej; w KF Harry rozmawia z nim i uwalnia go z terrarium w zoo.

→ KF 2, 3, KT 11

BOBBIN MELINDA – uczennica Hogwartu, członkini Klubu Ślimaka, „jej rodzina posiada wielką sieć aptek” (KP 253).

→ KP 11

BODE BRODERYK – [czyt. *Boud Broderyk*] jeden z niewymownych, w 1995 utracił zmysły, kiedy Lucjusz Malfoy rzucił na niego zaklęcie *Imperius*, by zmusić go do wykradzenia przepowiedni z Departamentu Tajemnic, trafił do Szpitala Świętego Munga, gdzie zmarł uduszony przez diabelskie sidła.

→ Et. ang. *to bode* – „wróżyć”, „zapowiadać”.

→ CO 7, ZF 7, 22, 25, 26, 35

BOGACTWO I UBÓSTWO – w świecie czarodziejów również istnieją biedni i bogaci. Wyraźnie negatywną cechą niektórych bogatych czarodziejów i mugoli jest pogarda dla biednych, szczególnie silnie przejawiana przez rodzinę Malfoyów (zwłaszcza wobec ubogich Weasleyów) i inne stare rodziny czarodziejskie czystej krwi (Blackowie, LeStrange’owie) oraz mugolską rodzinę Dursleyów. Przebywając

przez 10 lat w domu Dursleyów, Harry nigdy nie miał własnych pieniędzy, nie dostawał prezentów, nosił ubrania po Dudleyu Dursleyu. Kiedy dowiaduje się, że rodzice pozostawili mu w Banku Gringotta fortunę, nie ma pojęcia, jaka jest jej wartość (KF 82–84). Ron Weasley wstydzi się swojego ubóstwa, ale Harry nie widzi w tym nic złego (KF 108–109). W pociągu do Hogwartu Harry kupuje mnóstwo słodyczy i częstuje nimi Rona („jeszcze nigdy nikogo niczym nie częstowałem, bo nie miał ani czym, ani kogo. Bardzo to było przyjemne”, KF 110).

→ Zob. też: prezenty bożonarodzeniowe

BOGIN – [boggart] złośliwe widmo, „które potrafi przybierać każdą postać, jaką w danym momencie uważa za najbardziej przerażającą dla otoczenia” (WA 142). „Nikt nie wie, jak bogin wygląda, kiedy jest sam, ale kiedy wychodzi, natychmiast staje się czymś, czego najbardziej się boimy” (WA 143). Jedynym skutecznym środkiem na pozbycie się bogina jest wyobrażenie go sobie w zabawnej sytuacji i użycie zaklęcia *Riddikulus*. W WA uczy tego na lekcjach obrony przed czarną magią prof. Lupin.

→ Et. ang. *boggart*, am. *bogeys* albo *bogeymen*, szk. *bogle*, niem. *Boggelmann*, strwal. *bwg* (duch) – niewykluczone, że wszystkie te nazwy pochodzą od słowiańskiego *boga*, *bożęcia*, czyli demona (skąd powstały polskie *boginy*, *boguny* i *boginki*), a ten z kolei jest echem indoeuropejskiego *baga* – „demon”.

→ WA 7, 8, 9, 12, 16, 17, CO 14, 31, ZF 6, 9, 27, 31

BOGROD – jeden z goblinów obsługujących klientów Banku Gringotta.

→ IS 26

BOLE – [czyt. *Boul*] uczeń Hogwartu (1988–1995), Slytherin, brutalny pałkarz drużyny Ślizgonów.

→ Et. ang. *bole* – „pień”.

→ WA 15, ZF 19

BOMBONIERKA LESERA – [Skiving Snackbox] zestaw wynalezionych przez Freda i George’a Weasleyów magicznych cukierków, których zjedzenie powoduje różne objawy chorobowe umożliwiające urwanie się z lekcji. Są wśród nich Wymiotki Pomarańczowe, Omdlejki Gryłażowe, Krwotoczki Truskawkowe, Karmelki Gorączkowe. Mają zwykle dwie różnokolorowe połówki; jedna połówka powoduje pożądaną objawy, druga z nich leczy.

→ Et. ang. *to skive* – „migać się”, „urwać się z czegoś”, *snackbox* – „pułdelko z przekąskami, smakołykami”. Polskie słowo „leser” pochodzi od niem. *lässiger* i oznacza lenia, nieroba.

→ ZF 6, 12, 26, 30, KP 6

BONACCORD PIERRE – [czyt. *Bąnakor Pier*] pierwszy „Niezależny, czyli Najwyższa Szucha Międzynarodowej Konfederacji Czarodziejów” (ZF 796), który obraził czarodziejów z Liechtensteinu, bo chciał zakazać polowania na trolle.

→ ZF 31

BONES AMELIA SUSAN – [czyt. *Bouns Amelia Suzn*] Kierownik Departamentu Przestrzegania Prawa w Ministerstwie Magii (ZF), przewodnicząca Wizengamotu (ZF), w 1996 zamordowana przez śmierciożerców w pobliżu Downing Street 10 w Londynie, siedziby brytyjskiego premiera. Ciotka Susan Bones.

→ ZF 7, 8, 9, KP 1, 4

*Dalsza część książki dostępna w wersji
pełnej.*

